

Klientu jaunā maiņa un finanšu ABC

Katru gadu noteikts pulciņš jaunu cilvēku izaug, pieņemas patstāvībā, dodas uz jaunu vai citu skolu, augstskolu, strādā algotu darbu. Pasaule ir mainījies, un vairs nepietiks ar to skolēna/studenta komplektu, par kādu Latvijā dziedāja pirms 100 gadiem: "Pieloc, māsiņ, skolas somu, bagātiem(i) gabaliem. Vidū maizes riecintiņu, apkārt dziesmas, pasakas!" Lai pilnvērtīgi iekļautos mūsdienu sabiedrībā, jauniešiem no daudzveidīgajiem finanšu pakalpojumiem nepieciešams vismaz savs bankas konts – stipendijas vai studiju kredīta, pirmās algas vai vecāku finanšu atbalsta saņemšanai. Pie durvīm drīz klauvē arī pirmie maksājumi par patstāvīgo dzīvi. Līdz ar to cilvēkbērns ir ienācis aktīvajā finanšu pasaulē

lē ar visām tās iespējām un arī izaicinājumiem un riskiem. Šajā brīdī jaunieša finanšu pratībai būtu jāapmet kūlenis jau augstākā līmenī nekā pusdienu naudas tēriņi. Jāsāk plānot ienākumi un izdevumi, jāveido rezerve kritiskam brīdim. Saskaņā ar statistiku, šādu jauniešu (16 – 19 g. v.), kas sper pirmos soļus finanšu pasaulē kā pakalpojumu patērētāji, šogad varētu būt ap 70 000. FKTK ieteikums – droši spert šos soļus, ieskatoties, piemēram, arī www.klientuskola.lv ĀBECĒ, kur pievienoti vairāki jauni temati, kas būtu jāpārzina finanšu debitantam. Sākot ar to, kā kļūt par bankas klientu, kā sargāt savus datus un e-drošību un veidot budžetu. Tiešsaistē sniegsim arī konsultācijas. Rakstiet!

Finanšu risku zonas

Visbiežāk jaunieši neaizdomājas, ka jānoskaidro, tieši kādu maksājumu karti viņiem visizdevīgāk lietot un cik tā izmaksās gadā, ka ne visos bankomātos naudu izsniegs par brīvu, ka vēlams arī skaidru naudu laikus izņemt. Iepērkoties internetā, ļoti uzmanīgi jāseko tam, kam uzticēt savus datus un kartes numuru. Tomēr tie visi ir nieki, kamēr kāds nav nezinošo jauniešu noskatījis krāpnieciskai shēmai, piedāvājot ātri un labi nopelnīt par starpniecību. Piemēram, katru gadu pat bērni (no 16 gadu vecuma) un jaunieši Latvijā iesaistās no ārvalstu komercbanku klientu kontiem izkrāptas naudas legalizēšanas shēmās. Masveida raksturu iegūst darbības ar nosaukumu "phishing", kuru

nolūks ir izkrāpt no klientu kontiem naudu, izmantojot citu valstu klientu lētīcību. Iegūstot ārvalstu klientu personas datus, krāpnieki pārskaita finanšu līdzekļus uz savu līdzdalībnieku kontiem Latvijā, kur notiek izņemšana skaidrā naudā. Jaunietis ar tīru reputāciju finanšu jomā pēkšņi ir kļuvis par t. s. netirās "naudas mūli". Kad noziegums nāk gaismā, starpnieks Latvijā kļūst par noziedzīgas shēmas līdzdalībnieku un tiek sākts kriminālprocess. 2013. – 111, 2014. – 169 procesi iesākti. Kontroles dienests prognozē, ka šādu procesu kļūs arvien vairāk, t. sk. citas jaunas krāpniecības formas papildinās jau populārās. Tāpēc finanšu pratība ir mūžizglītības daļa arī tad, kad skolas sols jau pamests.

Dažiem garantijas trīskāršošanas

? Ko paredz jūnija sākumā Saeimā pieņemtā **Noguldījumu garantiju likuma jaunā redakcija? Vai mainās garantiju apmēri vai tiesības saņemt garantēto atlīdzību?**

A. Rozenbergs Rīgā

Jā, tādas izmaiņas ir, var teikt, ka garantiju loks ir paplašinājies. No 1. jūlija ir spēkā likuma jaunā redakcija, un esošās valsts garantētās standarta atlīdzības limits kopumā palicis līdzšinējais – 100 000 EUR katram noguldītājam. Taču turpmāk šīs garantijas (100 000 EUR apmērā) attieksies arī uz pašvaldību un valsts pārvaldes iestāžu noguldījumiem, ja šo iestāžu budžets nepārsniedz 500 000 EUR, tādējādi aizsargājot vismaz daļu šo iestāžu kontos esošo līdzekļu. Jaunajā likuma versijā ir arī noteikti daži darījumu veidi, kuros iesaistītajām fiziskajām personām būs tiesības pretendēt vēl

uz papildu atlīdzību (200 000 EUR apmērā), t. i., kopā ar standarta garantiju jau līdz 300 000 EUR. Tā būs tad, ja pedējos trīs mēnešos kontā esošie līdzekļi iegūti no nekustamā īpašuma pārdošanas, valsts sociālajām kompensācijām, kādu zaudējumu atlīdzināšanas vai kompensācijas par nepatiesu notiesāšanu. Likumā arī veiktas izmaiņas, lai garantēto atlīdzību izmaksā klientiem, kuru noguldījumi kļuvuši nepieejami, notiktu ātrāk, proti, tai jāsākas astoņu dienu laikā pēc bankas vai krājaizdevu sabiedrības aizvēršanas. Šis nosacījums gan ieviešams pakāpeniski līdz 2024. gadam.

Jautājiet par tematiem saistībā ar finanšu pakalpojumiem –
FKTK eksperti jums atbildēs šajā slejā!